

Na kraju su monografije uz „Popis fotografija s muzejskom građom / Elenco delle fotografie raffiguranti materiale museale / List of Photographs depicting Museum Materials“ (209-211) i popisi naslova „Osnovni izvori i literatura / Principali fonti e bibliografia consultate / Obligatory Sources and Literature“ (213-216) te zahvale autora monografije recenzentima, kolegama i vanjskim suradnicima na pomoći (217). Sponzori su, odnosno financijski podupiratelji rada na izdanju monografije, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Elektro Bosilj i Medea Vinarija.

Likovna je opremljenost monografije na vrhunskoj razini zahvaljujući suradnji autora / urednika s nizom vrsnih fotografa i crtača, ali i s ustanovama koje su ustupile svoje gradivo, poput Odsjeka za prostorno planiranje i graditeljsko nasljeđe Grada Pule, Znanstvene knjižnice Zadar, Konzervatorskoga odjela u Rijeci, Biblioteke samostana sv. Frane u Šibeniku, Državnoga arhiva u Splitu, Bibliothèque de l'Institut national d'histoire de l'art Paris, Kunsthistorisches Museum Wien – Museumsverband i Fondo Forlati Ferdinando e Bruna pri FAST-u – Foto Archivio Storico Trevigiano della Provincia di Treviso. Monografija je otisnuta u 1000 primjeraka i vjerujemo da je dospjela do sviju prestižnijih knjižnica svijeta šireći tako vijest o pronalasku nestala zvona zaštitnika grada Pule, sv. Tome apostola...

Ivan Jurković

Boks u Puli / La boxe a Pola, autorice kataloga / autrici del catalogo Katarina Pcedić, Lana Skuljan Bilić, Pula – Pola: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, 2018., 328 str.

Izložba *Boks u Puli* nastala je 2018. iz želje da se istakne vrijednost i nasljeđe amaterske boksačke tradicije u Puli. Cilj izložbe i kataloga bio je izraditi temeljit povijesni pregled jednoga od najtrofejnijih sportova u Puli. Pisan dvojezično, na hrvatskome i talijanskome jeziku, katalog ima devet sadržajnih cjelina koje kronološki prate razvoj boksačke kulture u Puli.

U „Predgovoru“ (14-15) ravnatelja Muzeja Gracijana Kešca naglašeno je kako su društvena uloga i značaj sporta, sportaša i sportskih radnika rijetko u fokusu muzejske struke te je pulska boksačka povijest rekonstruirana upravo zato da bi se jedna velika pulska sportska tema predstavila

javnosti. Štoviše, izložba i popratni katalog realizirani su u godini u kojoj se obilježava 70. godišnjica rođenja i 10. godišnjica smrti najznačajnijega pulskog boksača, ali i sportaša – Mate Parlova.

U prvome poglavlju (18-23) autorice su se osvrnule na začetke boksa kao modernoga sporta počevši sa starim civilizacijama u Mezopotamiji, Perziji, Egiptu itd. Taj se sport razvija i za vrijeme antičke Grčke, kada je tzv. „borba šakama“ bila olimpijski sport. Klasična boksačka aktivnost nestaje u kasnoj antici, a ponovno zanimanje za borbu šakama razvija se u Italiji u kasnome srednjem vijeku. Prva borba golim šakama, slična onoj kakvu i danas poznajemo, na omeđenom prostoru u obliku kruga, održana je 1681. u Londonu, kada se po prvi put i počinje koristiti termin *boxing* – „šakanje“.

Drugo poglavlje (24-29) također donosi povijest ovoga sporta, ovoga puta na pulskome području. Arheološki nalazi potvrđuju da se „igra šakama“ u južnoj Istri, točnije u Nezakciju, igrala još u 5. st. pr. Kr., iz kojega datira ulomak situle na kojem se nalazi prikaz boraca „šakača“. Međutim, prve moderne boksačke aktivnosti u Puli javljaju se u prvome desetljeću dvadesetoga stoljeća. Do propasti Austro-Ugarske Monarhije boks se u Puli odvijao na razini zabave, a prva organizirana boksačka natjecanja uslijedila su tek nakon završetka Prvoga svjetskog rata, kada Pula ulazi u sastav Kraljevine Italije. U tom razdoblju značajna je 1921. godina, kada je osnovana Pulska boksačka akademija (*Accademia pugilistica polese*). Do 1945. boks se u Puli razvijao u vrlo teškim okolnostima, a za vrijeme Savezničke vojne uprave bio je prepušten entuzijastima.

Ipak, i u takvim su se uvjetima uspjeli osnovati prvi boksački klubovi, o kojima nešto više saznajemo u trećem poglavlju (30-39). Godine 1946. osnovana je boksačka sekcija koja naredne godine postaje Boksački klub Proleter. Početkom 1948. klub mijenja ime u Boksački klub Pula i uključuje se u natjecanje Jugoslavenske boksačke lige. Krajem 1952. u Puli se osniva još jedan klub – Boksački klub Jadran.

„Stvaranje boksačke elite“ četvrto je poglavlje (40-73), kojemu sam naziv opisuje ono što je uslijedilo od šezdesetih godina 20. stoljeća nadalje. Početkom šezdesetih osniva se Omladinska boksačka škola Boksačkoga kluba Pula. Nova generacija kluba počela je nizati neočekivane uspjehe, a 1967. pulski boksački klub imao je najmlađu momčad u državi. Od 1971. do 1974. klub se natjecao u Prvoj saveznoj ligi, a u tom periodu Mate Parlov

trijumfira kao balkanski, europski i olimpijski prvak, na čiju su se biografiju autorice posebno osvrnule.

Peto poglavlje (74-83) bavi se zlatnim dobom kluba, kada uspješni boksači redovito postaju članovi državne reprezentacije i sudjeluju na prvenstvima Balkana i Europe. U osamdesetima Boksачki klub Pula postaje jedini klub iz Hrvatske koji se natječe u jugoslavenskoj Prvoj saveznoj ligi, a u sezoni 1982./1983. postaje državnim prvakom Jugoslavije i ostvaruje najveći uspjeh u svojoj povijesti.

O pulskom boksu u novije vrijeme, počevši s devedesetima, govori poglavlje „Na tradiciji uspjeha“ (84-97). Premda su se sve sportske aktivnosti početkom devedesetih godina u državi odvijale u sjeni ratnih zbivanja, pulski boksači nastavili su ostvarivati značajne rezultate. Nakon uspješne boksачke karijere, kao cijenjeni i iskusni sportaši s radom započinju treneri nove generacije Dorijan Čalić i Pero Tadić, a sportsku karijeru počinje graditi Stipe Drviš.

Poglavlje „Pula – grad boksa“ (98-107) donosi popis (uz prikaz na karti grada) lokacija sportskih prostorija Boksачkoga kluba Pula i mjesta održavanja boksачkih susreta u gradu. Usto je odabranim člancima iz dnevnoga lista *Glas Istre* čitatelju prikazana ondašnja atmosfera.

Osmo poglavlje (108-151) donosi popis težinskih kategorija do 1990. u amaterskom i profesionalnom boksu, zatim popis naslova prvaka u razdoblju od 1945. do 2015. te kratke biografije najznačajnijih pulskih boksača. Pridodan je i abecedarij svih pulskih boksača. Posljednje je poglavlje (152-157) posvećeno kratkom opisu izložbe *Boks u Puli*.

„Katalog predmeta“ (162-318) sadrži prikaz i opis sveukupno 211 predmeta koje je Povijesni i pomorski muzej Istre prikupio za izložbu kao donaciju ili na posudbu. Pojedini su predmeti, poput ulomka situle s prikazom šakanja, posuđeni iz drugih muzejskih institucija, no mnogi su, kao npr. pehari, medalje, suspenzori, boksачke hlačice ili rukavice, dobiveni na poklon ili na posudbu od samih boksača. Svakako je tim predmetima muzejski fondus obogaćen za bitnu sastavnicu pulskoga sportskog, ali i društvenog života.

Katalog izložbe završava popisom ilustracija (322-326) i popisom literature (327). Izložba *Boks u Puli*, kao i popratni katalog, znatno su pridonijeli promišljanju razvoja boksa u Puli, ali je zbog važnosti Boksачkoga kluba Pula ovaj katalog bitan i za povijest boksa čitave Hrvatske pa i nekadašnje Jugoslavije.